

deckých výpovědí poukazují, bylo by nutno nalézací soud k úvahám, nebyl-li si obžalovaný vědom, že zpráva jím M-ovi sdělená dojde dalšího rozšíření třebaš ne M-em, přece ostatními svědky, a těmito úvahami mohl nalézací soud dospěti k opáčnému závěru, než k němu dospěl z neúplných předpokladů. Neboť nezáleží na tom, že se obžalovaný svým projevem obrátil snad toliko na strážmistra M-e a projev nestal se tvář v tvář i ostatních svědků. Rozhodným jest, zda projev mohl býti postřehnut a byl postřehnut i těmito svědky, a zda si obžalovaný toho byl vědom. Jestliť pojem jinakého rozšiřování zprávy naplněn jakýmkoliv způsobem projevení zprávy, o němž pachatel ví, že se jím dostane zpráva k vědomosti většího počtu lidí individuálně neurčitých, byť teprve v dalším vývinu události, tedy po případě rozšiřováním zprávy některou nebo některými z oněch osob, které projev pachatelův postřehly. Vědomí obžalovaného, že třebaš ne svědek M., nýbrž ten neb onen z ostatních svědků rozšíří dále, co on ve formě otázky M-ovi sdělil, nebylo by nutně vyloučeno ani tím, že měl — jak napadený rozsudek předpokládá — zájem na tom, by se dozvěděl, zda spočívá na pravdě pověst, již krátce před tím na chebském nádraží od neznámé osoby slyšel. Neboť obžalovaný mohl příslušný dotaz na četnického strážmistra učiniti takovým způsobem a za takových okolností, že dotaz nemusel býti postřehnut i osobami jinými, nehledě ani k tomu, že slova obžalovaným použitá »Víte již, že . . .« sotva poukazuje k pouhé snaze pátrati po pravdivosti pověsti dalšími slovy naznačené. Jelikož se doličená neúplnost soudního výroku udala v předpokladech závěru, který jest jedinou oporou sprostřujícího výroku, a dotýká se tak skutečnosti rozhodné, bylo napadený rozsudek z důvodu čís. 5 §u 281 tr. ř. zrušiti, aniž bylo třeba zabývat se ostatními vývody stížnosti, a uznati dále podle §u 288 čís. 1 tr. ř., jak shora uvedeno. Vzhledem na další obsah rozhodovacích důvodů prvé stolice budiž jen ještě podotknuto, že skutková podstata přečinu §u 18 čís. 2 (3) zákona na ochranu republiky nepředpokládá vědomí pachatelovo, že rozšiřováním zprávy způsobí, nýbrž toliko vědomí, že tím způsobuje některý z účinků tam uvedených, to jest vědomí, že rozšiřování zprávy je způsobilé takový účinek přivoditi.

Čís. 2256.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Ke skutkové podstatě přečinu §u 16 čís. 1 zákona se nevyžaduje, by trestný čin, jenž se vychvaluje, byl výslovně nebo přesně a jasně označen; stačí, stalo-li se tak způsobem pro jiné seznatelným.

Nezáleží na tom, že článek, obsahující závadný projev, jest polemikou s článkem druhé strany.

Schvalování násilí na osobě, která a že vystoupila z určité politické strany.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1926, Zm I 727/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. srpna 1925, jímž byl obžalovaný podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin podle §u 16 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

V sociálně-demokratickém časopisu »J.« ze dne 4. května 1925 čís. 34 byl uveřejněn článek, týkající se Františka N-e z Podkarpatské Rusi, přestoupivšího od komunistické strany k čs. sociální demokracii. Nadpis článku zní: »Odstraňují svědky« a dovozuje se v něm, že na N-e byl útok podniknut proto, by odstraněn byl nepohodlný svědek, který prozradil peněžní malversace, spáchané ve straně komunistické. V poslední větě článku se praví: »... Je zvláštním, že právě nyní, kdy tajemník F. N. měl příležitost u soudu potvrditi pravdivost svého tvrzení o zpronevěře peněz, vybraných na svaljavské oběti, byl, jak sdělují pražské listy, na jedné schůzi proboden«. Na to odpověděly českobudějovické komunistické časopisy »J. D.« a »P. Ch.« čís. 35 (čís. 25) ze dne 8. května 1925 článkem tohoto nadpisu a znění: »Každému jen to, co si zaslouží.« — »František N. z Podkarpatské Rusi, který v září m. r. byl na našem kraji na dvou schůzích, na nichž referoval o známém krveprolití v Svaljavě a jehož »probuzené svědomí« získali soc. dem. »lanaři«, přijavše ho za svého sekretáře, byl v těchto dnech kdesi na Podkarpatské Rusi probodnut. Red. soc. dem. »J.« hned z tohoto konstruuje fantastickou domněnku, že snad N. byl odstraněn komunisty jako nepohodlný svědek, a nechápe, že nanejvýš může v tomto případě jíti jen o odplatu, kterou je zvykem dávatí zrádci...« Státní zastupitelství v Českých Budějovicích zabavilo oba zmíněné časopisy pro nadpis »Každému jen to, co si zaslouží« a pro závěrečnou větu »... a nechápe, že nanejvýš může v tomto případě jíti jen o odplatu, kterou je zvykem dávatí zrádci...«, zakládající podle jeho názoru skutkovou podstatu přečinu podle §u 16 čís. 1 zák. na ochr. rep.; zabavení to bylo v objektivním řízení nálezem krajského jako tiskového soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. května 1925 potvrzeno. Po té podalo státní zastupitelství na redaktora Josefa M-a, převzavšího za článek plnou zodpovědnost, obžalobu pro onen delikt. Nalézací soud sprostil ho však z obžaloby. Jde prý o pouhou polemiku dvou navzájem se potírajících časopisů protichůdných politických směrů, byť i trochu příliš hrubým tonem vyjádřenou, však bez jakéhokoliv hlubšího podkladu; nad to není prý v článku označen přesně a jasně trestný čin, který měl býti schvalován, zvláště když se v článku nemluví o vraždě; článek obsahuje jen hrubé vyjádření se o odplatě za odpadlictví od strany, které, ať se děje z kteréhokoli důvodu a od kterékoli strany, působí vždy u bývalé strany dojmem pohoršlivým.

Zmateční stížnost státního zastupitelství, napadající sprostující rozsudek důvody zmatečnosti čís. 5 a 9 a) §u 281 tr. ř., nelze upříti oprávně-

nění již s hlediska tohoto důvodu. Nelze souhlasiti s nalézacím soudem, pokud vylučuje skutkovou podstatu přečinu, z něhož jest obžalovaný viněn, z toho důvodu, že šlo o pouhou polemiku dvou navzájem se potírajících časopisů. Neboť okolnost, že vlastním účelem závadných článků byla odpověď na článek druhé strany a polemika s ním, nevylučuje ještě o sobě možnost a způsobilost, že v člancích těch byl trestný čin schvalován neb aspoň projevován s ním souhlas. Pravda, že polemika může se leckdy vybíjeti v tonu nepřístojném a hrubém, nepochybně však též, že polemika vykazuje také obsah a myšlenku, které mohou býti povahy protizákonné. Vyloučil-li proto nalézací soud objektivní skutkovou podstatu dotčeného deliktu jen proto, že šlo o polemiku, chybil a nemůže jeho náhled jako právně mylný obstáti. Totéž platí o dalším názoru soudu, že ve stíhaných člancích není přesně a jasně vyznačen zločin, který měl býti schvalován, zvláště když není jasně vyznačeno, co se N-ovi vlastně stalo, a když články nemluví o vraždě. Soud přehlídí, že ke skutkové povaze přečinu podle §u 16 čís. 1 zák. na ochranu rep. se nevyžaduje, by trestný čin, jenž se vychvaluje a t. d., byl výslovně neb naprosto přesně a jasně označen; stačí, stalo-li se tak způsobem pro jiné seznatelným, O seznatelnosti pravého smyslu nemůže však býti nejmenší pochybnosti, když v závadných člancích je řeč o »o d s t r a n ě n í« nepohodlného svědka a když se tam ve formě zcela pozitivní praví, že N. byl »v těchto dnech kdesi na Podkarpatské Rusi p r o b o d n u t«. U obyčejných, průměrnými schopnostmi vybavených lidí, jací při zkoumání věci přicházejí v úvahu a z jakých pozůstává většina čtenářstva zmíněných komunistických časopisů, vybaví uvedené stati nesporně představu, že N. byl svými protivníky usmrcen, zvláště když článek ku konci se zmiňuje o odplatě, kterou je zvykem dávatí zrádci. Na tom tudíž, že v člancích se přesně neuvádí, že na N-ovi byl spáchán zločin vraždy nebo zabití, nezáleží, nýbrž rozhodno je pouze, že články svým zněním, obsahem a smyslem opravňují k úsudku a vyvolávají u čtenářstva představu, že N. byl svými protivníky usmrcen, ať již usmrcení to kvalifikuje se právnicky jako vražda nebo jako zabití, ježto v obou případech jde o zločin. Dlužno proto důvodně za to míti, že čtenáři rozuměli nebo byli by rozuměli článkům ve smyslu, jaký jim přisuzuje obžaloba, že totiž na N-ovi byl spáchán buď zločin vraždy neb při nejmenším zločin těžkého poškození na těle. Nezáleží též na tom, co se ve skutečnosti N-ovi stalo; rozhodným jest naopak smysl, který vinník svému projevu zevně dává, a význam, který podle úmyslu vinníkova jeho projevu mají nebo mohou přikládati osoby třetí; jinými slovy směrodatným je to, co vůči čtenářstvu bylo schvalováno neb s čím byl projevován souhlas.

Nalézací soud není též v plné shodě se zákonem, když odmítá podřadění pod zákon z té příčiny, že se trestný čin v člancích výslovně neschvaluje. Zapomíná, že ke skutkové povaze přečinu podle §u 16 čís. 1 zák. na ochr. rep. stačí prostý projev souhlasu se zločinem neb přečinem a že bylo jeho v §u 262 tr. ř. uloženo mu povinností, by uvažoval věc i pod tímto zorným úhlem, byť i obžaloba byla omezena na deliktovou formu »výslovného schvalování« zločinu. Můžeť schvalování býti

nejen výslovné, nýbrž i jinak projevené, jen když se tak děje způsobem, pro jiné seznatelným. Kdyby byl nalézací soud zkoumal věc s tohoto hlediska a přihlížel náležitě k obsahu článků, sotva by byl dospěl ku svému nynějšímu přesvědčení. Neboť, uváží-li se, že v člancích se mluví o probodnutí a odstranění N-ově, že pisatel to označuje jako odplatu, kterou je zvykem dávatí zrádci a vyjadřuje-li, hledě k nápisu článků, že to, co se N-ovi stalo, jest zasloužená odplata za jeho odpadlictví od komunistické strany, jest při nenuceném a logicky jedině správném výkladu závadných slov možným a přípustným jen ten závěr, že pisatel projevil při nejmenším souhlas se zločinem na N-ovi spáchaným. Objektivní skutková podstata přečinu podle §u 16 čís. 1 zák. na ochranu republiky je proto dána a důvod zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř. opodstatněn. Zrušovacímu soudu nelze však rozhodnutí ihned ve věci samé, poněvadž řešiti dlužno ještě otázku subjektivního zavinění ze správného právního hlediska, kteréžto řešení, týkajíc se otázky rázu skutkového, spadá do oboru působnosti soudu nalézacího (§§y 258, 288 čís. 3 tr. ř.). Zdůrazniti sluší jen, že ani v subjektivním ohledu okolnost, že šlo o polemiku, nevylučuje úmysl neb vědomí pachatelovo, schvalovati zločin neb přečin neb projeviti s ním aspoň souhlas. Neboť i když polemika může býti vedena tonem hrubým, přece nemusí býti výrazem bezmyšlenkovitosti, která by pachateli odnímala vědomí o pravém významu a obsahu jeho vyjádření a která by vylučovala protiprávní vůli vědomě uplatniti obsah projevu. To dlužno uvážiti zejména při polemice tiskem, ponejvíce zrale rozmyšlené. Odůvodněné zmateční stížnosti bylo proto vyhověti, rozsudek zrušiti a věc vrátiti soudu prvě stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 2257.

Zákon o tisku ze dne 17. prosince 1862, čís. 6 ř. zák. z roku 1863.

Pojmu »dalšího rozšiřování« (§§y 6, 24 zákona) odpovídá i vyložení tiskopisu ve výkladní skříní knihkupectví.

S hlediska prvního případu §u 24 zákona se nevyžaduje úmyslné a vědomé rozšiřování, nýbrž stačí zaviněná nedbalost.

(Rozh. ze dne 20. ledna 1926, Zm I 819/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Čes. Budějovicích ze dne 22. října 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle §u 24 zák. ze dne 17. prosince 1862, čís. 6 ř. zák. z roku 1863.

Důvody:

Po skutkové stránce je zjištěno, že v červnu 1925 vyložena byla ve výkladní skříní knihkupectví obžalovaného kniha s titulem »Landstörz Wenzel Nazdaryk«, která byla pro svůj obsah, zakládající skutkovou podstatu přečinu podle §u 302 tr. zák. státním zastupitelstvím v Praze zabavena; že zabavení to bylo pak nálezem zemského trestního soudu